
NADVER

AARHUS
UNIVERSITET
INSTITUT FOR
KULTUR OG SAMFUND

ANDERS-CHRISTIAN JACOBSEN
PROFESSOR (MSO)

TEOLOGI FOR LÆGFOLK
23. APRIL 2017

NADVER - INDSTIFTELSESDORDENE

- NT: Mt 26,26-29; Lk. 22,19f; Mk. 14,22-24; 1. Kor. 11,23-25.
- Ihukommelse
- Syndsforladelse
- ER

MT 26,26-29

---

v26 Mens de spiste, tog Jesus et brød, velsignede og brød det, gav sine disciple det og sagde: »Tag det og spis det; dette er mit legeme.« **v27** Og han tog et bæger, takkede, gav dem det og sagde: »Drik alle heraf; **v28** dette er mit blod, pagtens blod, som udgydes for mange til syndernes forladelse. **v29** Jeg siger jer: Fra nu af skal jeg ikke drikke af vintræets frugt, før den dag jeg drikker den som ny vin sammen med jer i min faders rige.«

1. KOR. 11,23-25

---

v23 For jeg har modtaget fra Herren og også overleveret til jer, at Herren Jesus i den nat, da han blev forrådt, tog et brød, **v24** takkede, brød det og sagde: »Dette er mit legeme, som gives for jer; gør dette til ihukommelse af mig!« **v25** Ligeså tog han også bægeret efter måltidet og sagde: »Dette bæger er den nye pagt ved mit blod; gør dette, hver gang I drikker det, til ihukommelse af mig!« **v26** For hver gang I spiser dette brød og drikker bægeret, forkynder I Herrens død, indtil han kommer.

DEN TIDLIGE UDVIKLING I NADVERTEOLOGIEN

- Justin Martyr, Klemens af Alexander, Origenes, Cyprian
- Sakramentalt nærvær: Den mystiske tilstedeværelse af Jesu legeme og blod i og under brødet og vinen.
- Ihukommenlse
- Offer

AUGUSTIN

- Tegn og betydning
- Det konkrete tegn er delagtig i den bagvedliggende betydning.
- Den platonske baggrund

MIDDELALDEREN - TRANSSUBSTANTIATIONSLÆREN

- Radbertus, abbed i klostret i Corbie 844: forvandling af brødet og vinen
- Ratramnus (munk i Corbie): Ingen forvandling – symbolsk / mystisk
- Den platonske baggrund er glemt

- Transsubstantiationslæren – en forklaring på forvandlingen
- En aristotelisk forklaringsmodel
- Læren vedtages på 4. Lateranerkoncil 1215

KATOLSK NADVERLÆRE PÅ REFORMATIONSTIDEN

- Transsubstantiationslære / realpræsens
- Nadveren uddeles i en skikkelse – brødet
- Messeoffer

LUTHERS NADVERLÆRE

- Realpræsens – brød og vin ER Kristi legeme og blod
- Ingen lære om forvandling: brød / vin og legeme / blod på samme tid – consubstantiationslære
- Ingen offertanke: Kristus er kun død én gang.
- Fællesskabstanke i den tidlige fase omkring 1520 i nadversermonen. Delagtighed i Kristi legeme
- Senere mere vægt på indstiftelsesordene især syndsforladelsen i Kirkens babyloniske fangenskab, katekismerne mm.

ZWINGLI OG SVÆRMERNES NADVERTEOLOGI

- Symbolsk nadverteologi
- Vægt på fællesskabstanken
- Stærk konflikt med Luther
- Religionssamtalerne i Marburg i 1529 mellem Luther og Zwingli (sydtyske reformatorer)

ØKUMENISK NADVERTEOLOGI

- Det skabelsesteologiske perspektiv, jf. Limaerklæringen om dåb og nadver

FOLKEKIRKENS NADVERRITUALER

Se folkekirkens liturgi:

https://www.folkekirken.dk/_Resources/Persistent/d/a/e/6/dae6bb2f118047e6ce09850b3309e9e08443b995/H%C3%98JMESSE%20-%20LITURGI.pdf

TIL DRØFTELSE

- Symbolsk eller real forståelse af Kristi nærvær i nadveren
- Legemstanken – fælleskabstanken
- Mysteriet